

Skraćeni krivični postupci za međunarodne zločine¹

Međunarodni seminar u organizaciji
Forum za međunarodno krivično i humanitarno pravo²

Sarajevo, Hotel Europe, Vladislava Skarića 5,
petak 9. oktobar 2009. godine, 9:00-17:15.

Simultani prevod će biti obezbijeđen tijekom cijelog seminara.

Ratni zločini i zločini protiv čovječnosti, počinjeni u oružanim sukobima i napadima protiv civilnog stanovništva, često brojčano prevazilaze kapacitet krivičnog pravosuđa pogođenih država za njihovo istraživanje i procesuiranje. Međunarodni sudovi i sudovi trećih država mogu procesuirati određeni broj takvih slučajeva, ali nije realno očekivati da će se oni baviti znatnijim brojem ovih predmeta u bližoj budućnosti. Najveći broj izvršilaca, žrtava, svjedoka i drugih dokaza se nalaze na teritoriji države u kojoj su zločini počinjeni. Organi krivičnog gonjenja u nekim od ovih država započeli su procesuiranje velikog broja osumnjičenih za međunarodne zločine. Takva je situacija na primjer u Kolumbiji i Bosni i Hercegovini gdje je u tužilaštvima otvoren veliki broj predmeta ove vrste. Postojeći redovni krivični postupci godišnje omogućavaju procesuiranje relativno malog broja slučajeva koji se stoga odnose na mali dio ukupnog broja osumnjičenih. Ovakva dinamika dovodi do stvaranja velikog broja zaostalih predmeta u sistemu krivičnog pravosuđa koji ne mogu biti riješeni u redovnom krivičnom postupku.

Ovaj nesklad između ukupnog broja osumnjičenih u otvorenim predmetima s jedne strane, i mogućnosti krivičnog pravosuđa s druge, povlači za sobom nekoliko bitnih izazova. Naime, razvoj opšteg pregleda zaostalih predmeta ratnih zločina pokazao se kao težak zadatak u pojedinim jurisdikcijama.³ Ovakvo *mapiranje* normalno služi za pojašnjenje dimenzija problema zaostalih predmeta svim nosiocima legitimnih interesa u postupku. Ono omogućava da se proces prioritizacije predmeta provede na profesionalan i dosljedan način. Za razliku od ovog seminara, *FICHL Publikacija br. 3 (2009)* se bavi ovim aspektom problema.

Kada se u sistemu pojave zaostali predmeti ratnih zločina, pored *mapiranja*, neophodno je izvršiti *prioritizaciju* predmeta, dakle onih koji će se prvi procesuirati. Ukoliko pravosudni organi prioritiziraju predmete koji se ne smatraju naročito teškim ili koji ne odražavaju stanje ukupne viktimizacije na adekvatan način, to će umanjiti povjerenje u pravednost procesa rješavanja ovih predmeta. Prioritizacija se mora zasnivati na kriterijima koji trebaju biti pravne, a ne političke prirode. Za razliku od ovog seminara, ovo je tema *FICHL Publikacije br. 4 (2009)*.⁴

¹ Za potrebe ovog seminara, termin 'međunarodni zločini' se odnosi na genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine. Ponekad se pojam 'ratni zločini' koristi za sve međunarodne zločine.

² Detaljne informacije o Forumu su dostupne na www.prio.no/ficjc/. Forum se zahvaljuje Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Norveške za finansijsku potporu, Norveškoj Ambasadi u Sarajevu, Visokom sudskom i tužilačkom vijeću Bosne i Hercegovine i Gorani Žagovec za podršku, Cathrine Bye za organizaciju putnih aranžmana za predavače i Alfu Butenschön Skre za pomoć pri registraciji učesnika seminara.

³ Vidi Morten Bergsmo, Kjetil Helvig, Ilia Utmelidze i Gorana Žagovec: *The Backlog of Core International Crimes Case Files in Bosnia and Herzegovina* (Zaostali predmeti međunarodnih zločina u Bosni i Hercegovini), FICHL Publikacija br. 3 (2009), 2009, 175 stranica. Sva izdanja FICHL Publikacija su besplatno dostupna na <http://www.prio.no/FICJC/Publications/>.

⁴ Vidi Morten Bergsmo (urednik): *Criteria for Prioritizing and Selecting Core International Crimes Cases* (Kriteriji za prioritizaciju i selekciju predmeta međunarodnih zločina), FICHL Publikacija br. 4 (2009), 2009, 190 stranica, <http://www.prio.no/FICJC/Publications/>.

Pravilno mapiranje i prioritizacija sami po sebi ni izdaleka ne rješavaju problem velikog broja zaostalih predmeta. Godišnji kapacitet pojedinih pravosudnih sistema za procesuiranje međunarodnih zločina je toliko malen, u poređenju sa ukupnim brojem otvorenih predmeta, da postoji vjerovatnoća da će osumnjičeni i svjedoci umrijeti prije nego što njihov slučaj dospije na suđenje. Ovakva je na primjer situacija u Bosni i Hercegovini gdje je Vijeće Ministara 28. decembra 2008. godine usvojilo Državnu strategiju za rad na predmetima ratnih zločina koja ograničava vremenski rok za procesuiranje ovih zlodjela na 15. godina od dana usvajanja Strategije.⁵

U ovakvim situacijama većina međunarodnih zločina najvjerovatnije neće biti prioritizirana. Postojeći krivični postupci jednostavno nisu u stanju procesuirati sve slučajeve usprkos najboljim namjerama i ulozenim naporima profesionalaca koji rade na ovim krivičnim predmetima. Šta učiniti sa otvorenim predmetima koji ostanu neriješeni? Da li ove predmete treba jednostavno ostaviti 'na čekanju' i zatvoriti ih kada osumnjičeni umru ili postanu nesposobni da podnesu suđenje? Da li ove predmete treba izuzeti iz krivičnog pravosuđa i dati ih na rješavanje alternativnim, nepravosudnim tijelima, te zanemariti činjenicu da za njih već postoji otvoren spis sa određenim brojem/imenom predmeta?

Izuzimanje već otvorenih predmeta iz krivičnog pravosuđa može značajno umanjiti povjerenje javnosti u pravosudni sistem dotične države. Ovakva odluka se lako može protumačiti kao nesposobnost organa krivičnog gonjenja. Ovaj seminar se ne bavi alternativnim mehanizmima rješavanja slučajeva međunarodnih zločina izvan sistema krivičnog pravosuđa. Takvi mehanizmi svakako imaju smisla, ali se nalaze izvan okvira ovog seminara.

Ovaj seminar se bavi pitanjem da li *skraćeni krivični postupak* može biti tako osmišljen da omogući procesuiranje većeg broja predmeta ratnih zločina *u okviru* sistema krivičnog pravosuđa tako da se na efikasniji način rješava veliki broj zaostalih predmeta, naročito kada se radi o manje taškim međunarodnim zločinima. Da li je potrebna inovacija kako bi se osiguralo da se već otvoreni predmeti procesuiraju od strane tužilaca i sudija, a ne kroz vansudske mehanizme? Seminar se direktno ne bavi situacijama u zemljama u kojim je počinjen veliki broj međunarodnih zločina, ali gdje nema otvorenih predmeta ili gdje je njihov broj veoma mali.

Seminar će se baviti sa četiri konkretne teme: (a) potrebom za skraćenim krivičnim postupkom u predmetima međunarodnih zločina, naročito u državama u kojima su ti zločini i počinjeni; (b) pregledom nekih postojećih skraćenih krivičnih postupaka; (c) ključnim elementima potencijalnih skraćenih krivičnih postupaka za međunarodne zločine; (d) okvirnom diskusijom o skraćenom krivičnom postupku za međunarodne zločine u Bosni i Hercegovini.

Uvođenjem teme skraćenog krivičnog postupka za međunarodne zločine na ovaj način, Forum za međunarodno krivično i humanitarno pravo iskazuje svoju spremnost da nastavi otvarati diskusije o nekim od najproblematičnijih aspekata tranzicijske pravde.

Registracija:

Kako biste se registrovali, molimo pošaljite e-mail na ficjc@prio.no (U polju 'Subject' navedite 'Seminar 091009') do 2. oktobra 2009. godine, u kojemu ćete izraziti svoju želju da se registrujete za učešće na seminaru. Ne zaboravite dati svoje puno ime, titulu (na primjer 'student' ili 'pravni savjetnik') i e-mail adresu. Učešće na seminaru je besplatno.

Posjeta Srebrenici će biti organizovana u subotu 10. oktobra 2009. godine, sa polaskom ispred *Hotela Europe* u 9 sati i povratkom u Sarajevo u poslijepodnevnim satima istog dana. Ukoliko ste zainteresovani za učešće u ovoj posjeti, molimo Vas da pošaljete e-mail na ficjc@prio.no prije 25. septembra 2009. godine.

⁵ Ovaj dokument će biti dostupan na web stranici seminara kojoj se može pristupiti sa www.prio.no/ficjc/.

Skraćeni krivični postupci za slučajeve međunarodnih zločina⁶

Sarajevo, Hotel Europe, Vladislava Skarića 5, petak 9. oktobar 2009. godine.

Simultani prevod će biti obezbijeđen tijekom cijelog seminara.

Program:⁷

9:00 Otvaranje seminara:

- **Dobrodošlica**, Dr. Jan Braathu⁸ (Ambasador Kraljevine Norveške u BiH).
- **Uvodna riječ**, Visoki predstavnik Valentin Inzko⁹ (Visoki predstavnik i Specijalni zastupnik Europske Unije za Bosnu i Hercegovinu).
- **Pitanje zaostalih predmeta ratnih zločina u BiH**, Milorad Novković¹⁰ (Predsjednik Visokog tužilačkog i sudskog vijeća).

9:30 Morten Bergsmo¹¹ (Viši istraživač, PRIO): **Relevantnost i značaj teme seminara.**

⁶ Za potrebe ovog seminara, termin “međunarodni zločini” se odnosi na genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine.

⁷ Program je podložan promjeni. Konačna verzija će biti dostupna na <http://www.prio.no/FICJC/Forum-activities/>.

⁸ **Jan Braathu** obnaša dužnost Ambasadora Kraljevine Norveške u Bosni i Hercegovini od 28. avgusta 2006. godine. Političke nauke doktorirao je na *Univerzitetu u Oslu*. Između 1978. i 1984. godine radio je u *Norveškom institutu za međunarodne odnose*. Između 1985. i 1990. godine bio je visoki dužnosnik u *Odjelu međunarodne energetske politike u Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Norveške*. U periodu između 1990. i 1993. godine radio je u *Ambasadi Kraljevine Norveške u Kuvajtu*. Od 1993. do 1996. godine bio je vršilac dužnosti savjetnika za ekonomska pitanja u *Ambasadi Kraljevine Norveške u Londonu*. U periodu između 1996. i 2006. godine obavljao je različite poslove u *Ministarstvu vanjskih poslova Kraljevine Norveške* vezane za područje Balkana.

⁹ **Valentin Inzko** trenutno obnaša dužnost Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu koju je preuzeo 26. marta 2009. godine. *Univerzitet u Gracu*, gdje je studirao pravo i slavensku filologiju, upisao je 1967. godine. U periodu između 1972. i 1974. godine pohađao je *Diplomatsku Akademiju u Beču* nakon čega počinje da radi u austrijskoj diplomatskoj službi. Tijekom diplomatske karijere služio je u Beogradu, Njujorku i Pragu, te obnašao dužnost Ambasadora Republike Austrije u Bosni i Hercegovini i Sloveniji. Takođe, u periodu između 1999. i 2005. godine, bio je šef *Odjela za Bliski Istok, Južnu Europu, Centralnu Aziju i Južni Kavkaz* u *Ministarstvu vanjskih poslova Republike Austrije*.

¹⁰ **Milorad Novković** je rođen 16. februara 1950. godine u Srpcu u Bosni i Hercegovini. Diplomirao je na *Pravnom fakultetu u Sarajevu* 1975. godine, a položio pravosudni ispit 1977. godine. Iste godine je imenovan za sudiju *Opštinskog suda* u Tuzli, 1983. godine za sudiju *Okružnog suda* u Tuzli, a 1990. godine za predsjednika istog suda. U periodu između 1994. i 2001. godine živio je i radio kao advokat u Beogradu. 2001. godine imenovan je na mjesto sudije *Apelacionog suda* u Distriktu Brčko. Od 2004. godine bio je predsjednik *Okružnog suda* u Banjoj Luci. Sudije osnovnih i okružnih sudova Republike Srpske izabrali su ga za člana VSTV-a 2006. godine.

¹¹ **Morten Bergsmo** je viši istraživač na *Međunarodnom institutu za istraživanje mira* (PRIO) u Oslu (2006-). Ranije je bio viši pravni savjetnik i šef savjetodavnog odjeljenja u *Uredu tužioca Međunarodnog krivičnog suda* (MKS) (2002-05), pravni savjetnik u MKSJ (1994-2002), pravni savjetnik u *Komisiji stručnjaka za bivšu Jugoslaviju* uspostavljenoj u skladu sa rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih Nacija br. 780 (1992) (1993-94). Predstavljao je *Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju* (MKSJ) na pregovorima o uspostavljanju MKS (1996-2002). Savjetovao je vezano za procese istraživanja i procesuiranja međunarodnih zločina u nekoliko država, uključujući Bosnu i Hercegovinu, Kambodžu, Kanadu, Dansku, Indoneziju, Makedoniju, Holandiju i Srbiju, te imao nekoliko međunarodnih konsultantskih angažmana u području međunarodne krivične pravde. Autor je mnogobrojnih publikacija u polju međunarodnog krivičnog prava.

9:45 **Panel 1: *Potreba za skraćenim krivičnim postupkom za predmete međunarodnih zločina, naročito u zemljama gdje su zločini počinjeni:***

- Ilija Utmelidze¹² (Pravni savjetnik, Norveški centar za ljudska prava, prethodno pravni savjetnik u Odjelu za ljudska prava OSCE Misije u BiH): *Statistika i pitanje kapaciteta govore u prilog skraćenog krivičnog postupka;*
- Mark A. Drumbl¹³ (Profesor na Univerzitetu Vošington i Li): *Dvije iluzije sveobuhvatne krivične pravde i isključivo vansudskih odgovora na masovne zločine.*

10:30 Pauza

11:00 **Panel 2: *Neki od postojećih skraćenih krivičnih postupaka:***

- Kai Ambos¹⁴ (Profesor na Georg-August Univerzitetu u Getingenu): *Postojeći skraćeni postupci za obična krivična djela: strukturalni pristup sa osvrtom na procesuiranje međunarodnih krivičnih djela;*
- Philip Clark¹⁵ (Istraživač na Univerzitetu u Oksfordu): *Gačaća sudovi i skraćeni krivični postupak za zločin genocida u Ruandi;*

¹² **Ilija Utmelidze** trenutno radi kao pravni savjetnik u *Norveškom centru za ljudska prava pri Univerzitetu u Oslu*. U periodu od 2004. do 2008. godine bio je zaposlen kao pravni savjetnik u *Odjelu za ljudska prava OSCE Misije za Bosnu i Hercegovinu* zadužen za pitanja izgradnje institucija vezanih za lokalno procesuiranje ratnih zločina (uključujući i doprinos razvoju državne strategije za rad na ovim predmetima) i uspostavljanje jedinstvene institucije *Ombudsmana za ljudska prava* na državnom nivou. Savjetovao je specijalizirane komisije za istraživanje događaja na području Srebrenice i Sarajeva. Od 2001. do 2004. godine radio je za *Norveški savjet za izbjeglice* u Azerbejdžnu na jačanju lokalnih nevladinih organizacija koje se bave zalaganjem za zaštitu ljudskih prava, te kao konsultant za razvoj programa edukacije o ljudskim pravima i izgradnji mira unutar obrazovnog sistema u Azerbejdžanu. Tijekom 2000. i 2001. godine radio je u *Norveškom centru za ljudska prava* na istraživačkom projektu vezanom za prava manjina.

¹³ **Mark A. Drumbl** je profesor na *Pravnom fakultetu na Vošington i Li Univerzitetu* i šef katedre *Class of 1975 Alumni* gdje je također i direktor *Transnacionalnog pravnog instituta*. Bio je gostujući profesor na nekoliko pravnih fakulteta, uključujući *Oksford, Pariški Univerzitet, Univerzitet u Otavi, Univerzitet Zapadnog Ontarija* i na *Triniti koledžu u Dablinu*. Područja od interesa za njegovo podučavanje i istraživanje uključuju međunarodno javno pravo, međunarodno krivično pravo i tranzicijsku pravdu. Njegova knjiga pod nazivom *Atrocity, Punishment, and International Law* (Zločin, kazna i međunarodno pravo) je osvojila nagrade *Međunarodnog udruženja za krivično pravo* (nacionalna selekcija SAD-a) i *Američkog društva za međunarodno pravo*. Gospodin Drumbl je podučavao u nekoliko država, između ostalih u Ugandi, Pakistanu, Italiji, Brazilu, Argentini i Finskoj. Radio je u polju krivične odbrane u Ruandi te kao stručnjak na sudovima u SAD-u, dok su njegovi naučni radovi citirani na sudovima u Kanadi i Velikoj Britaniji.

¹⁴ **Kai Ambos** je bio šef katedre krivičnog prava, krivičnog procesnog prava, komparativnog prava i međunarodnog krivičnog prava na *Georg-August Univerzitetu u Getingenu* od maja 2003. godine te Dekan za studentska pitanja od ljeta 2008. godine. On je također član *Ureda za kontrolu zakonitosti* (Justizprüfungsamt) u *Ministarstvu pravde Donje Saksonije* i nezavisni konsultant u *Njemačkoj agenciji za tehničku saradnju* (Deutsche Gesellschaft für technische Zusammenarbeit – GTZ), *Fondaciji Konrad Adenauer* i drugim organizacijama za pitanja međunarodnog krivičnog prava, tranzicijske pravde i reforme pravosuđa u Latinskoj Americi. Od 1991. do 2003. godine, bio je viši istraživač na *Institutu Maks Plank za strano i međunarodno krivično pravo* u Frajburgu, zadužen za međunarodno krivično pravo i špansko govorno područje Latinske Amerike. Predstavljao je Njemačku na pregovorima o uspostavljanju MKS i kasnije postao član radne grupe stručnjaka zaduženih za implementaciju *Rimskog Statuta* u njemačkom *Federalnom Ministarstvu pravde*. Radio je mnogo u Latinskoj Americi na pitanjima ljudskih prava, problemima vezanim za drogu i reformi krivičnog zakonodavstva. Mnogo je pisao o međunarodnom krivičnom pravu i proceduri na njemačkom, engleskom, španskom i portugalskom jeziku. Član je uredništva u nekoliko međunarodnih naučnih časopisa za krivično pravo u Europi i Latinskoj Americi. Njegovo obrazovanje uključuje studij prava i političkih nauka na univerzitetima u Frajburgu, Oksfordu i Minhenu, te prvi i drugi državni ispit i post-doktorantsku kvalifikacija za profesuru u krivičnom pravu, krivičnom procesnom pravu, kriminologiji, komparativnom pravu i međunarodnom javnom pravu na *Ludvig Maksimilijan Univerzitetu* u Minhenu.

¹⁵ **Philip Clark** je mlađi istraživač u polju sudske i javne politike u *Centru za društveno-pravne studije* (Centre for Socio-Legal Studies) na *Univerzitetu u Oksfordu* i ko-osnivač *Istraživačke grupe za tranzicijsku pravdu iz Oksforda* (Oxford

- Maria Paula Saffon¹⁶ (Doktorant na Kolumbija Univerzitetu): *Granice i mogućnosti kolumbijskog 'Justice and Peace Law' (Zakon o miru i pravdi) kao skraćenog krivičnog postupka za međunarodne zločine.*

12:00 Ručak

13:30 **Panel 3: Ključni elementi mogućih skraćenih krivičnih postupaka za međunarodne zločine:**

- Gilbert Bitti¹⁷ (Viši pravni savjetnik, Međunarodni krivični sud);
- Marieke Wierda¹⁸ (Direktor programa za krivično gonjenje, Međunarodni centar za tranzicijsku pravdu (ICTJ));
- Sutkinja Hanne Sophie Greve¹⁹ (Apelacioni sud, Gulating; ranije sutkinja Evropskog suda za ljudska prava).

15:00 Pauza

15:15 Richard Dicker²⁰ (Direktor, Program međunarodne pravde, Human Rights Watch): *Skraćeni krivični postupci i program međunarodne krivične pravde.*

Transitional Justice Research Group). Po nacionalnosti Australijanac, ali rođen u Sudanu, Dr. Clark je politolog specijaliziran za konfliktna i post-konfliktna pitanja u Africi, posebno ona vezana za mir, istinu, pravdu i pomirenje. Zvanje doktora stekao je na *Baliol koledžu* na *Oksfordu*, gdje je imao prestižnu *Sesil Rods* (Cecil Rhodes) stipendiju. Post-doktorske studije završio je na *Institutu za tranzicijsku pravdu* pri *Alster Univerzitetu*, kao stipendista *Istraživačkih savjeta Ujedinjenog Kraljevstva* (RCUK). Dr. Clark trenutno radi na pitanjima međunarodnog i nacionalnog odgovora na masovno nasilje u Ruandi, Ugandi, Burundiji, Kongu i Sudanu.

¹⁶ **Maria Paula Saffon** trenutno radi doktorat na *Odjelu političkih nauka* pri *Kolumbija Univerzitetu* (SAD). Diplomirala je i magistrirala pravo na *Andskom Univerzitetu* (Universidad de Los Andes) (Bogota, Kolumbija). Ona je istraživač u *Centru za studij prava, pravde i društva* (DeJuSticia) u Kolumbiji. Nekoliko godina je bila predavač na istom univerzitetu kao i na *Narodnom Univerzitetu Kolumbije* (Universidad Nacional de Colombia). Bavi se istraživanjem, između ostalog, u polju tranzicijske pravde, prava žrtava zločina, prisilnog unutrašnjeg preseljenja i vezano za međunarodna ljudska prava. Objavila je nekoliko članaka u području svog istraživanja, a i koautor je knjige pod nazivom *Transitional Justice without transition? Truth, Justice and Reparations for Colombia*.

¹⁷ **Gilbert Bitti** je viši pravni savjetnik u pred-pretresnom odjeljenju MKS (2005-). On je takode i predsjedavajući savjetodavne komisije *ICC Legal Tools-a* (2005-). Bio je član francuske delegacije tijekom pregovora o uspostavi MKS u *Ad Hoc Komitetu* (1995), *Pripremnom Komitetu* (1996-1998), na *Konferenciji u Rimu* (1998) i *Pripremljenoj Komisiji* (1999-2002). Bio je savjetnik francuske vlade pred *Evropskim sudom za ljudska prava* (1993-2002). Ranije je radio kao asistent na *Pravnom Fakultetu u Parizu*.

¹⁸ **Marieke Wierda** je direktor *Programa krivičnog gonjenja* u *Međunarodnom centru za tranzicijsku pravdu* (ICTJ). Marieke Wierda je holandska državljanica koja je rođena i odrasla u Jemenu. Diplomirala je pravo u Škotskoj na *Univerzitetu u Edinburgu*, a magistrirala na *Univerzitetu u Njujorku* sa specijalizacijom u poljima međunarodnog prava i ljudskih prava. Radila je pri *Ujedinjenim Nacijama*, između ostalog kao pridruženi pravni saradnik (Associate Legal Officer) na MKSJ od 1997. do 2000. godine. Prije ovoga je volontirala u *Uredu za pravno savjetovanje UN-a* u Njujorku, kao i za *Visoki komesarijat za izbjeglice UN-a* (UNHCR) u Londonu i *Interights* u Londonu. Član je *Advokatske komore u Njujorku*. Podučavala je međunarodno krivično pravo na *Univerzitetu u Ričmondu*. Autor je brojnih publikacija, uključujući i knjigu o dokazima u međunarodnom krivičnom pravu koju je napisala zajedno sa sudijom MKSJ Richardom Mayom.

¹⁹ **Hanne Sophie Greve** je potpredsjednica *Apelacionog suda* u Gulatingu u Norveškoj i predsjednica *Ekspertne grupe Vijeća Evrope za borbu protiv trgovine ljudima*. Ranije je radila, između ostalog, i kao član *Komisije stručnjaka za bivšu Jugoslaviju Ujedinjenih Nacija* uspostavljene u skladu sa rezolucijom Vijeća sigurnosti br. 780 (1992), (1993-94). Bila je sudija *Evropskog suda za ljudska prava* (1998–2004). U Ujedinjenim Nacijama je čak šta više radila kao mlada saradnica za zaštitu (Assistant Protection Officer) u UNHCR-u (1979–1981, radna postaja Bangkok) i kao medijator za *Tranzicijske vlasti UN-a* u Kambodži (UN Transitional Authority) (1992–početak 1993, radna postaja Phnom Pen). U nekoliko navrata je radila kao konsultant, a često i kao predavač na polju međunarodnog prava (ljudska prava, prava izbjeglica i krivična pravda).

15:45 **Panel 4:** *Okvirne napomene o skraćenom krivičnom postupku za međunarodne krivične predmete u Bosni i Hercegovini:*

- Gorana Žagovec²¹ (Univerzitet u Oslu);
- Meddžida Kreso²² (Predsjednica, Sud Bosne i Hercegovine);
- Sutkinja Hanne Sophie Greve.

17:00 **Zaključak**, Ambasador Jan Braathu.

Subota 10. oktobar 2009. godine

9:00 Polazak autobusom za Srebrenicu ispred hotela Europe, Sarajevo.

15:00 Predviđeno vrijeme povratka u Sarajevo.

²⁰ **Richard Dicker** je direktor *Programa međunarodne pravde* u *Human Rights Watch*-u (HRW) od njegovog formiranja početkom 2001. godine. Diplomirao je pravo na *Univerzitetu* u *Njujorku* i magistrirao na *Kolumbija Univerzitetu*. Potom je dvije godine radio praksu u polju građanskih prava u *Njujorku*. Posljednjih šesnaest godina, radio je za HRW, gdje se najprije bavio pitanjima odgovornosti u Južnoj Africi i neosnovanog pritvora u Kini. Tijekom 1994-95. godine, gospodin Dicker je imao vodeće mjesto u naporima HRW-a da se slučaj protiv iračke vlade za genocid nad Kurdima dovede pred *Međunarodni sud pravde*. Od 1995. godine, vodio je višegodišnju kampanju HRW-a za uspostavljanje MKS i predstavljao je HRW u pregovorima. Bio je vodeći u propagiranju uspostavljanja efektivnih mehanizama domaće odgovornosti u Kongu i bivšoj Jugoslaviji. Nekoliko puta je posjetio ove zemlje kako bi se sastao sa domaćim zvaničnicima i predstavnicima nevladinih organizacija. Mišljenja Richarda Dickera o pitanjima međunarodne pravde se često pojavljuju u štampanim medijima koji se bave ovom pitanjima.

²¹ **Gorana Žagovec** je diplomirala na *Pravnom fakultetu Univerziteta* u *Sarajevu*, a potom magistrirala međunarodno javno pravo na *Univerzitetu* u *Oslu*. Napisala je magistarsku tezu na temu skraćenog krivičnog postupka za međunarodne zločine. Radila je kao mladi istraživač (Research Assistant) u *ICC Legal Tools programu* pri *Norveškom centru za ljudska prava* (2008-09). Dosad je, između ostalog, radila na nadzoru kvaliteta vladavine prava (Rule of Law Monitor) u *OSCE Misiji za Bosnu i Hercegovinu* (2007-08). Dio svog praktičnog iskustva stekla je u *Pravnom odjelu Suda Bosne i Hercegovine*, pružajući podršku *Odjelu za ratne zločine*.

²² **Meddžida Kreso** je diplomirala na *Pravnom fakultetu Univerziteta* u *Sarajevu* 1970. godine. Nakon položenog pravosudnog ispita 1973. godine, imenovana je za opštinskog tužioca u Mostaru, koju dužnost je obnašala do 1978. godine kada je imenovana za sutkinju *Okružnog suda* u Mostaru. Obnašala je dužnost predsjednice *Suda udruženog rada* u Mostaru od 1989. do 1992. godine. Od 1996. do 1998. godine radila je kao advokat, a od 1998. do 2001. godine radila je na pravnim poslovima u banci. Imenovana je za zamjenicu tužioca *Tužilaštva Federacije BiH* 2001. godine na kojoj dužnosti je ostala do kraja 2002. godine. Kada je osnovano *Tužilaštvo BiH*, povjerena joj je dužnost zamjenice glavnog tužioca u januaru 2003. godine. Za sutkinju i predsjednicu *Suda Bosne i Hercegovine* imenovana je 10. oktobra 2004. godine, na kojoj dužnosti se nalazi i danas.